

Redengevende Omschrijving

GEMEENTELIJK
MONUMENT

Object	0983-GM445
Naam	RK lagere tuinbouwschool
Adres	Schubertstraat 12, 5914 BL Venlo
BAG Id	Object niet gemarkeerd
Kadastrale aanduiding	VLO00 A7300
Bouwjaar	1958
Architect	H. de Bruyn
Oorspronkelijke functie	RK lagere tuinbouwschool
Huidige functie	leegstand
Datum aanwijzing	xxxx

Context

Het gebied ten noorden van de vestingstad Venlo had tot in de 20ste eeuw een overwegend agrarisch karakter met slechts spaarzame bebouwing. Na de ontmanteling van de vesting (1867-circa 1880) vonden de eerste stadsuitbreidingen aan de noordrand van de stad plaats, gecombineerd met een ruim opgezet villapark. Verder naar het noorden bevonden zich tot in de jaren dertig van de 20ste eeuw akkers en weilanden, enkele steenfabrieken en lintbebouwing met enkele kleine bebouwingsconcentraties langs de doorgaande wegen. Deze concentraties kregen de namen van de oude boerderijen, zoals St. Urbanus, Winkelveld en Zand-Arabië. In dit gebied kwam vanaf de jaren dertig ook enige glastuinbouw tot stand, onder meer ter weerszijden van Winkelveld en bij St. Urbanus.

Na de Tweede Wereldoorlog behoorde het gebied tot het basisplan noord (1948), waarmee de historisch gegroeide omgeving veranderde tot een stedelijk woongebied met een samenhangende en concentrische opbouw in drie parochies. De agrarische functies en glastuinbouw werden geleidelijk aan verdrongen en overgeplaatst naar de oostelijke gebieden in de gemeente. Tegenwoordig staat de wijk bekend onder de naam Meeuwbeemd.

Ontwikkeling

Met de aanmerkelijke uitbreiding van de tuinbouw in de regio Venlo, groeide ook de vraag naar gespecialiseerd onderwijs. De eerste vaklessen vonden plaats in 1908 in de Mostart-school aan de Goltziusstraat (vm. Goltziusmuseum). In 1927 volde de RK Lagere Tuinbouwschool in Venlo, de vierde in zijn soort maar de eerste met een Rooms-katholieke signatuur.¹ Deze school was ondergebracht in de Mostartschool.² De eerste leergang omvatte 48 leerlingen. Dat aantal liep snel op, zodat in 1938 sprake was van 87 leerlingen. Dat leverde veel

¹ Limburgsch dagblad 17 november 1928 (delpher)

² Gemeentearchief Venlo: https://collecties.venlo.nl/detail.php?nav_id=3-1&index=5&imgid=1090935&id=984605

logistieke problemen op. Daarom besloot de gemeenteraad van Venlo tot de oprichting van een nieuwe RK Lagere Tuinbouwschool met aangebouwde onderwijzerswoning voor het hoofd van de school en de inrichting van een bijbehorend proefveld, waarvoor in de raadsvergadering van 1 juni 1938 een bedrag van f 41.430,00 beschikbaar werd gesteld.³ Gekozen werd voor een terrein ten noorden van de binnenstad, de Mgr. Schrijnenstraat (later Veestraat 1-3). De bouw vond plaats in 1938-1939.

Een wijziging in het onderwijsstelsel vormde de aanzet voor een aanzienlijke uitbreiding van de school. Het werd namelijk mogelijk om na afronding van de lagere school, een brugklasjaar te volgen aan de lagere tuinbouwschool. Daarna konden de leerlingen alsnog naar andere onderwijsvormen doorstromen. Ook kon de gehele opleiding worden afgemaakt, hetgeen dan nog twee jaren besloeg.⁴ In 1957-'58 kwam een 'nieuwe school' op het grote terrein achter de 'oude school' aan de Veestraat tot stand. Het nieuwe gebouw had twee grote lokalen en een royaal trappenhuis. Ontwerper was het architectenbureau H. de Bruyn uit Venlo (vergunning 11 maart 1957).

De aannemer was de firma Gebroeders Van Nieuwenhuizen, eveneens uit Venlo. De nieuwe school kreeg een eigen toegang aan de nieuw aangelegde Schubertstraat, maar de hoofdontsluiting geschiedde via het binnenterrein. De tekeningen zijn niet aangetroffen. Behouden is een tekening van de iele betonnen trap, berekend door het ingenieursbureau Van Melle. De feestelijke opening van de 'nieuwe school' geschiedde in april 1958 met de inzegening door pastoor Kisters van de H. Hartparochie.

In 1961 kwam tegen de oostelijke kopgevel een kweekkas tot stand (vergunning 5 januari 1961). Het terrein tussen beide gebouwen en naast het nieuwe gebouw was ingericht als 'proefveld' voor praktijkonderwijs. Hiertoe behoren ook de bomen. Rondom zijn hekken (5 januari 1961) aangelegd, inclusief stoepen/ plantvakken, een volleybalveld, een berging en een langgerekte fietsenstalling (vergunning 7 december 1960).

Het gebouw heeft nauwelijks wijzigingen ondergaan, afgezien van de toevoeging van een noodtrap aan de buitenzijde, het schrootjesplafond in de wasruimte, de nieuwe kleurstelling van beton en pleisterwerk en aanpassingen in het sanitair. Van het 'proefveld' zijn percelen afgescheiden voor woningbouw. De tuin tussen de 'oude school' en 'nieuwe school' is in 2008 geruimd en ingericht tot een grasperk, waarbij ook de berging en fietsenstalling uit 1960 verdwenen. De kweekkas is verbouwd en vergroot tot een berging. Het boombestand op het voorterrein aan de Schubertstraat is opgeruimd in 2017, behoudens de twee grote bomen aan weerszijden van het gebouw.

Beschrijving

Het complex van de 'Nieuwe School' van de RK Lagere Tuinbouwschool bestaat uit het SCHOOLGEBOUW (1957-1959), de aangebouwde KWEEKKAS (1960), de TUIN aan de

³ Nieuwe Venlosche courant, 28 juni 1938 (delpher).

⁴ De nieuwe Limburger, 18 april 1958 (www.delpher.nl).

achterzijde en het HEK (1960) aan de Schubertstraat. Op het VOORTERREIN aan de Schubertstraat staan BOMEN, die uitgekozen zijn op grond van educatieve overwegingen.

Het SCHOOLGEBOUW is een rechthoekig tweelaags gebouw op een royaal onbebouwd terrein met een rondom overkragend, lichthellend lessenaardak. Aan de Schubertstraat heeft het gebouw een tamelijk gesloten karakter, benadrukt door een lage eenlaags aanbouw met plat dak voor nevenfuncties. In deze aanbouw is wel een entreeportiek opgenomen. De lagere gevel aan de tuinzijde heeft een open karakter door de glaspuien voor de lokalen. Dat is het ‘gezicht’ van het gebouw met een manifeste toegang. De meeste leerlingen kwamen via het binnenterrein de school in.

De noordgevel aan de Schubertstraat wordt geleed door de kolommen van de betonnen hoofdconstructie en de doorstekende kopgevels onder het dakoverstek, waartussen een betonnen vakwerk met een rasterinvulling van alternerend horizontaal en verticaal gemetselde baksteen. In het vakwerk bevinden zich verder de bovenlichten van het werklokaal op de begane grond en de hooggeplaatste vensters van het lokaal op de eerste verdieping. Alle vensters en ramen zijn in hout uitgevoerd. Tegen deze gevel staat een iets bredere – daarmee voorbij de westgevel doorstekende – lage eenlaags aanbouw, waarvan de gevel is uitgevoerd in Kunradersteen in cyclopenverband. Het portiek van de entree en de bovenlichten zijn gekaderd door natuurstenen hoekblokken. Het portiek heeft wanden in schoon metselwerk, een breed deurkozijn met houten entreedeuken van verticale gegroefde delen (met bovenlichten) en een betonnen zoldering. De vloer is vernieuwd.

De beide kopgevels van het schoolgebouw zijn uitgevoerd in baksteen, gemetseld in onregelmatig kettingverband. Tegen de westelijke kopgevel staat een hoge schoorsteen.

De gevel aan de zuidzijde heeft een soortgelijke opzet als de noordgevel, geleed volgens het stramien van de betonconstructie en de doorstekende kopgevels. Tussen de betonstijlen bevinden zich de stalen puiken van de begane grond en eerste verdieping met draai- en valramen, voorzien van respectievelijk bakstenen en betonnen borstweringen. De rechterpui op de begane grond heeft een toegang. Het linkerstramien heeft een gevelhoge stalen pui met toegang van het trappenhuis, voorzien van een bordes en een iele betonnen luifel op stalen kolommen. Bakstenen treden leiden vanuit de tuin naar het bordes. Op het bordes sluit een ommuurd plantenperk aan.

Inwendig heeft het schoolgebouw aan de westzijde een groot trappenhuis, een volledige travee van het gebouw. Het interieur bestaat uit kwartsiet vloertegels, wanden in schoon metselwerk met een gepleisterde bovenrand, een vlak stucplafond (op rietmatten) en een betonnen trap (met afwerking van sierbeton) met een sierlijke stalen leuning. Een soortgelijke keldertap leidt naar een kelderhal, eveneens met een betonvloer, wanden in schoon metselwerk en een gepleisterde betonzoldering. De aangrenzende verwarmingskelder is sober en eenvoudig. De installaties zijn vernieuwd. Elk van beide ruimten heeft een houten kelderlicht, geplaatst in koekoeken. Onder het lokaal op de begane grond bevindt zich alleen een smalle gemetselde leidingkoker van voor- naar achtergevel.

De begane grond bevat verder een ongedeelde werkruimte, waarvan het interieur wordt bepaald door de zichtbare betonconstructie, wanden in schoon metselwerk en stucplafonds (op rietmatten). In de eenlaags aanbouw zijn een bezoekerstoilet (vernieuwd), het portiek van de entree aan de Schubertstraat, was-, toilet en kleedruimten en een tweede entreehal opgenomen. Deze tweede entreehal heeft een toegang in de oostelijke kopgevel, die samenhangt met de kweekkas aan die zijde. De was-, toilet en kleedruimte heeft een vloer van gewolkte tegels en een rode plintrand, wandbetegeling (met geïntegreerde zeepbakjes), gepleisterde wanden en een (vernieuwd) schrootjesplafond. De granito wasbakken staan op dwarsgerichte dwarswandjes.

De eerste verdieping bevat een groot schoollokaal, waarvan het interieur wordt bepaald door de betonconstructie. Onder het middelste betonspant staat een originele schuifwand. De interieur-afwerking bestaat uit linoleum, gepleisterde wanden en een verlaagd plafond van akoestische zachtboardplaten.

De KWEEKKAS (1960) staat tegen de oostelijke kopgevel van het schoolgebouw, waarvan alleen de rechthoekige lage bakstenen borstwering en geknikte stalen spanten nog aanwezig zijn. Bij de verbouwing tot berging is de contour van het gebouw aangepast.

Tegen de voorzijde staat een eenvoudige aanbouw in staal, hout en golfplaten. Deze hoort niet bij het monument.

De TUIN tussen beide schoolgebouwen is een restant van de proeftuin, die in eerste instantie hoorde bij de ‘oude school’ aan de Veestraat. Hij is uitgebreid voor de ‘nieuwe school’. Intussen zijn percelen afgeschoten voor omliggende woonbebouwing. De beplanting is verdwenen, nu is er een grasveld.

Het HEK (1960) aan de Schubertstraat bestaat uit ronde stalen kolommen, waartussen stalen gaaspanelen zijn geschroefd. Deze hoort bij de oorspronkelijk opzet.

Op het VOORTERREIN zijn met name de grote BOMEN van belang, die horen bij het diverse beplantingsplan van de proeftuin. Voor het overige is de tuin verwilderd met braamstruiken.

Waardering

De RK Lagere Tuinbouwschool aan de Schubertstraat (‘nieuwe school’) is cultuurhistorisch waardevol als herinnering aan het tuinbouwonderwijs in Venlo:

Cultuurhistorie

- De RK Lagere Tuinbouwschool is de eerste zelfstandige lagere tuinbouwschool in Venlo, de vierde in Nederland en de eerste van Rooms-katholieke signatuur. De stichting en groei ervan waren gekoppeld aan de aanzienlijke uitbreiding van de glastuinbouw voor Venlo en omgeving. Het succes van dit onderwijs leidde tot de stichting van een eigen schoolgebouw aan de Veestraat (1938) met een zelfstandige uitbreiding aan de Schubertstraat (1958).

Situationele en ensemblewaarden

- Het binnenterrein tussen de Veestraat en Schubertstraat heeft hoge waarden als een restant van de proeftuinen ('proefveld') bij de RK lagere tuinbouwschool aan de Veestraat ('oude school') en Schubertstraat ('nieuwe school'). De 'nieuwe school' wordt omgeven door deze terreinen, hetgeen herkenbaar is aan de bomen in de tuin aan de Schubertstraat en het ommuurde plantenperk tegen de achtergevel en de tuin op het binnenterrein. De kweekkas tegen de oostgevel van het gebouw is een essentieel onderdeel van het 'proefveld', omdat hier onderwijs in de glastuinbouw kon plaatsvinden.
- Het hek aan de Schubertstraat hoort bij de oorspronkelijke kadering van de proeftuinen bij het gebouw. Deze heeft hoge waarde als onderdeel van de oorspronkelijke inpassing in zijn omgeving.

Vormgeving en architectonische waarden

- Het schoolgebouw is een toonbeeld van de shake-hands-architectuur, waarin modernistische aspecten (afleesbaarheid van de betonconstructie) en traditionele aspecten (vakwerk met sierlijke baksteen invullingen/ gevels van Kunradersteen) zich vermengen. Deze architectuur ontwikkelde zich in de jaren dertig, maar had zijn hoogtepunt kort na de Tweede Wereldoorlog.

Niet alleen in de buitengevels is de constructie bepalend, maar ook in het interieur. De beide lokalen worden geleed en gestructureerd door de betonconstructie. In combinatie met het gesloten karakter aan de Schubertstraat en het open karakter naar de binnentuinen heeft het gebouw ook een zeer functionele opzet; het gebouw is gericht op het 'proefveld' met het praktische onderwijs in de buitenlucht.

Noemenswaard is de bijzondere interieur-afwerking van het trappenhuis (eveneens in shake-hands-architectuur) met zijn vloer van crème kwartsiet-tegels, wanden in schoon metselwerk en gestucte plafond in combinatie met de gevelhoge stalen pui en de zeer slanke, bijna gewaagd geconstrueerde betontrap.

Verder moet de intussen zeldzame vouwwand op de verdieping worden genoemd, die het lokaal in tweeën kan verdelen.

Gaafheid en herkenbaarheid

- Het gebouw is zeer gaaf en compleet in exterieur en interieur, vooral ook door herkenbare samenhang met zijn omgeving (tuinbouw/ proefveld) en het gebouw van de 'oude school' aan de Veestraat 1. De kweekkas is moeilijk herkenbaar door de huidige afwerking, maar is in zijn primaire opzet – baksteen plint en constructie – behouden.

Zeldzaamheid

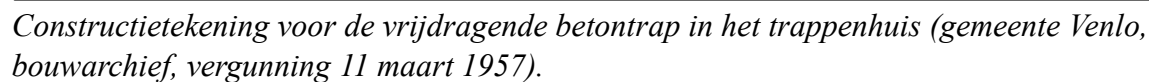
- Het gebouw is bijzonder en zeldzaam vanwege zijn functie in relatie met de ontwikkeling van de (glas)tuinbouw van Venlo en omgeving.

Omvang bescherming

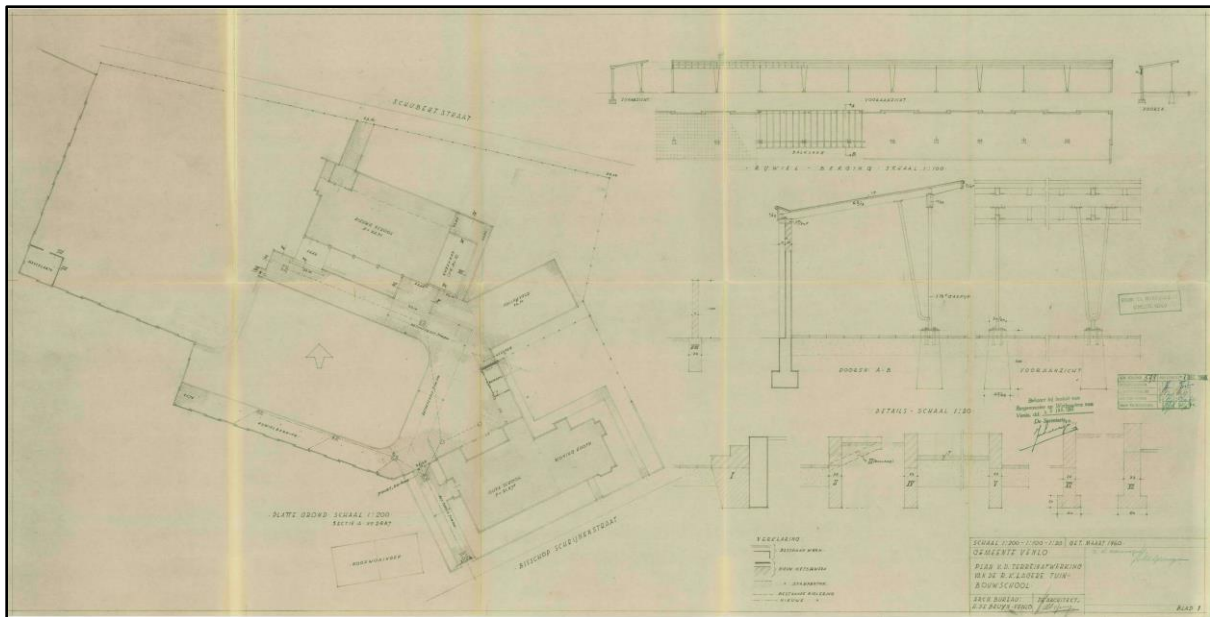
- Het exterieur en interieur van de school, de aangebouwde kweekkas, het hek en de bomen in de omringende tuin.

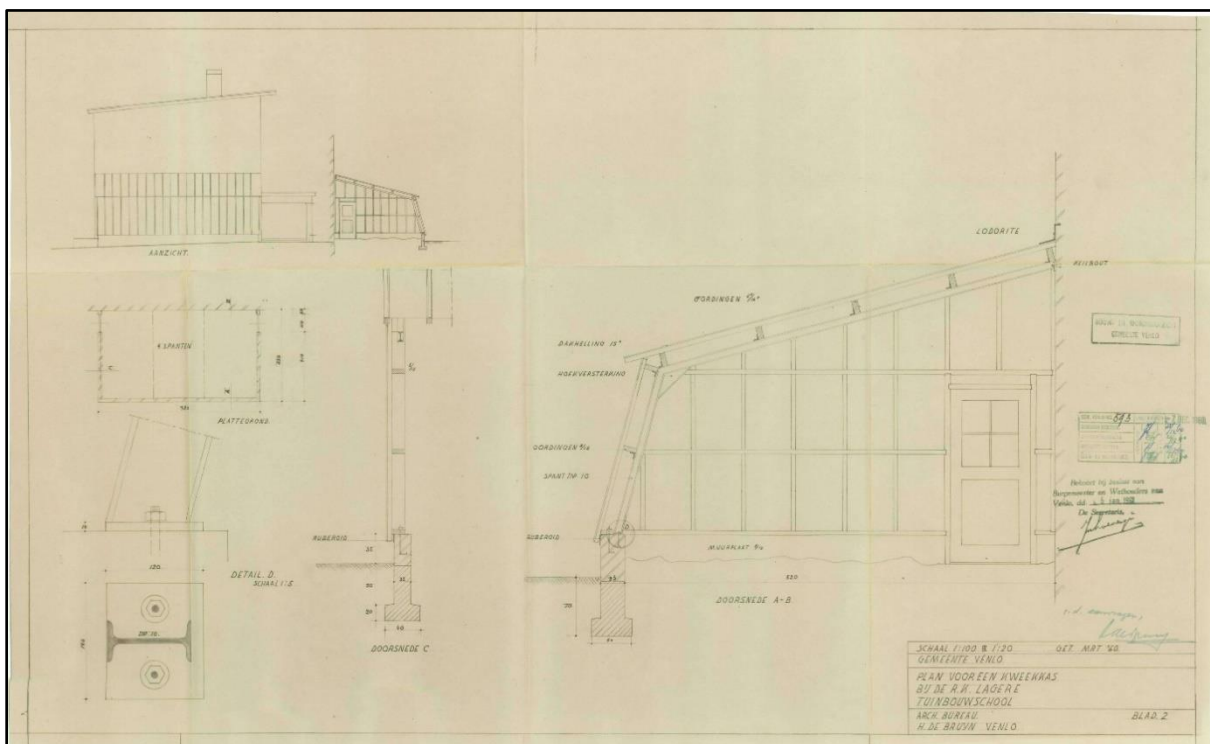
Omvang bescherming Veestraat 1-3 en Schubertstraat 12.

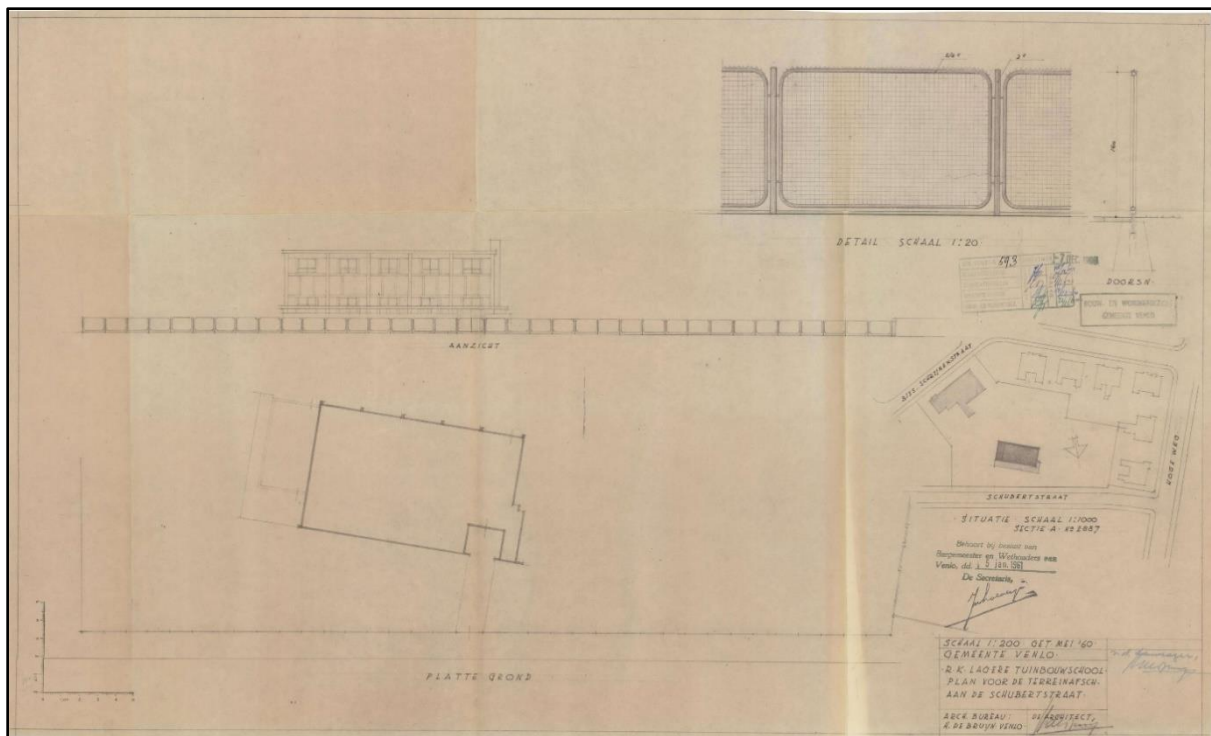
Advertentie van de aannemer Gebr. Van Nieuwenhuizen (Dagblad voor Noord-Limburg, 16 april 1958 – www.delpher.nl)

Bouwaanvraag voor het binnenterrein en de fietsenstalling (gemeente Venlo, bouwarchief, vergunning 7 december 1960).

Bouwaanvraag voor de kweekkas (gemeente Venlo, bouwarchief, vergunning 5 januari 1961).

Bouwaanvraag voor het omheining (gemeente Venlo, bouwarchief, vergunning 5 januari 1961).

Het werklokaal op de begane grond (gemeentearchief Venlo, 10_1112.02).

Het schoollokaal op de eerste verdieping grond (gemeentearchief Venlo, 10_1112.01).

Het proefveld op de binnenterreinen met op de achtergrond de 'nieuwe school' (gemeentearchief Venlo, 10_1112.02).

Luchtfoto uit 2023 (www.topotijdreis.nl).

Hek en voorgevel aan de Schubertstraat.

De voorgevel aan de Schubertstraat.

De zuidoekel aan de binnenterreinen, het voormalige proefveld.

De slanke luifel aan de zuidoostgevel, de entree vanaf de binnenterreinen. Op de voorgrond het ommuurde plantenperk.

Overhoeks aanzicht van de 'nieuwe school' vanaf de Schubertstraat (links) en de betonnen trap in het trappenhuis (rechts).

Het werklokaal op de begane grond (links) en de kleed- en wasruimte in de eenlaags aanbouw aan de zijde van de Schubertstraat (rechts).

De constructie van de kweekkas uit 1960 (links). Boven de bakstenen plint zijn de gevelwanden en het lessenaardak geheel vernieuwd. Het schoollokaal op de eerste verdieping (rechts), voorzien van een schuifwand.

Detail van een stalen venster in de achter- of zuidoostgevel (links) en raamsluiting van een stalen venster (rechts). Deze vensters zijn origineel.